

Usmiljenje

Silvo Šinkovec

Usmiljenje je beseda, ki jo psihologi, pedagogi, novinarji in drugi sodobni strokovnjaki ne uporabljamo, odnos do nje je med strokovnjaki negativen. Želimo si odnosa na isti ravni, ne pa odnosa nekoga, ki zviška pomaga. Tudi študentje različnih smeri so mi odgovorili, da univerzitetni predavatelji besede usmiljenje ne uporabljajo kot pomembno besedo. Usmiljenje smo nadomestili z besedo sočutje, ki se nam zdi bolj sprejemljiva. Papež Frančišek pa ves čas uporablja besedo usmiljenje, celo letošnje izredno sveto leto je razglasil za leto usmiljenja. Frančišek pravi, da se zaveda, da je ta beseda med sodobniki na slabem glasu, toda kljub temu ne išče ustrežnejše, za sodobno uho bolj 'razumljive' besede; prav zato, ker smo besedo usmiljenje izrinili iz rabe in jo postavili na zatožno klop, ji skuša vrniti njen prvotni pomen. Naše uredništvo je zanimalo, kaj nam, strokovnjakom na področju vzgoje, pomeni ta beseda, zato smo prosili petnajst strokovnjakov z različnih področij, da napišejo svoje razmišljanje. Nekateri so se vabilu odzvali.

Poznamo zgodbo o usmiljenem Samarijanu. Ko gresta mimo ranjenega človeka ob cesti duhovnik in uradnik, njegovo stisko opazita, a mu ne pomagata; ko gre mimo tujec, ga opazi in mu pomaga. Samarijan se je ranjenega človeka usmilil, to pomeni, da ga je opazil, začutil njegovo stisko, se odločil in mu pomagal. Obvezal mu je rane, ga peljal v gostišče, plačal stroške bivanja za vse dni, ki jih je potreboval za okrevanje. Sočutje izraža čustveno raven odnosa med človekom, ki je v stiski, in tistim, ki ga opazi, in je le eden od elementov tega, kar pomeni beseda usmiljenje. Beseda usmiljenje zajame ves proces: *zaznavo* problema, *sočutje* s človekom v stiski, *odločitev*, da želimo pomagati, in *dejanje* pomoči.

Pomaga pa lahko nekdo, ki nekaj ima in dá tistemu, ki tega nima. Usmiljenje v svojem bistvu odgovarja na nesorazmerno porazdelitev imetja, znanja, veščin in sposobnosti, položajev, moči, zaznav. Zgodba iz Lukovega evangelija o bogatinu in ubogem Lazarju je prototip družbene resničnosti. Bogatin svoj status doživlja kot svojo pridobitev in druge podcenjuje. V zgodbi se bogatin ne zmore odreči niti svojim drobtinam, ki padajo z mize, da bi jih dal ubogemu Lazarju, ki nima ničesar in je odvisen samo od naklonjenosti tistih, ki imajo. Za človeka brez usmiljenja je značilna trdosrčnost. Gesta usmiljenja je lahko tudi vzvišena in zato ponižujoča. Takšnega usmiljenja nočemo; zato je pri usmiljenju pomembno, da se človek, ki ima, zaveda, da je vse, kar ima, dar, ki ga je prejel – ne samo zase, ampak tudi za tiste, ki nimajo. To ga postavi na isto raven s tistim, ki mu pomaga.

Študentje so me opozorili, da je pomembno ločiti med usmiljenjem in potuho. Včasih se učitelj upravičeno skloni do učenca in je usmiljen, ga razumevajoče spusti mimo zahtev zaradi razumnih okoliščin, drugič pa je ista gesta potuha, ki škodi učenčevemu osebnostnemu in intelektualnemu razvoju. Podobno starši dajejo potuho otroku, ki bi lahko in bi moral sam opraviti svoje obveznosti, pa jih zaradi svoje malomarnosti ne. V teh situacijah sta pomembni spodbuda ter razumna in odločna zahteva.

Beseda usmiljenje je izjemnega pomena za starše, učitelje, psihologe in terapevte, zdravnike in pravnike, ekonomiste in gospodarstvenike, bančnike in administratorje, kuharje in natararje tega sveta. Usmiljenje pomeni konkretno delo, dejavnost, naklonjenost in predvsem zastonjskost.

Usmiljenje izkazujemo iz svobode, ne iz dolžnosti. S papežem Frančiškom lahko rečemo, da smo do drugih usmiljeni, če sami cenimo svojo izkušnjo usmiljenja, ko se zavedamo, da smo bili v svojem življenju mnogokrat deležni usmiljenja. Član študentske skupine je rekel, da težko reče, da je že doživel usmiljenje. Ob koncu pogovora pa se je zavedal, da je mnogokrat v življenju doživel, da so bili drugi z njim usmiljeni, le da te besede ni uporabljal, zato je danes tudi sam do drugih lahko zavestno dobrohoten, sočuten in usmiljen.